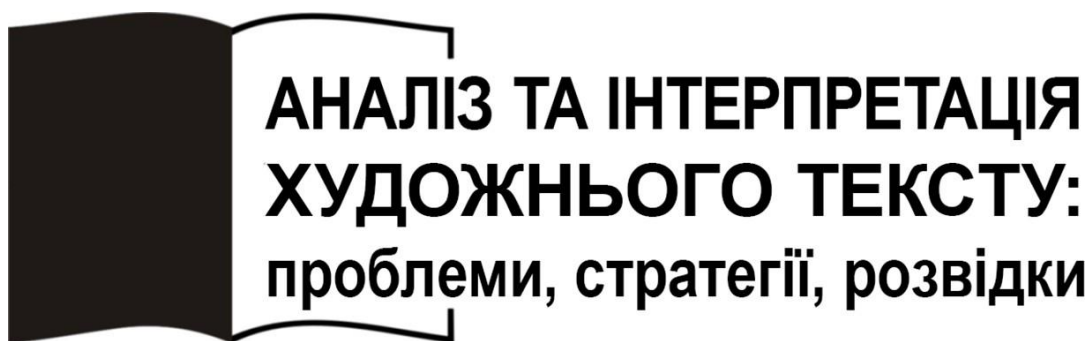

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ТЕОРІЇ ЛІТЕРАТУРИ

**V Міжнародна наукова конференція
(Київ, 16–17 травня 2024 р.)**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

КИЇВ 2024

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ДРУКУ
Вченою радою
факультету іноземної філології
УДУ імені Михайла Драгоманова
(протокол № 11 від «20» червня 2024 р.)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

ЛЕМІШ Н.Є. – доктор філологічних наук, професор
КОРНІЄНКО О.О. – доктор філологічних наук, професор
ПАХАРЄВА Т.А. – доктор філологічних наук, професор
КОСТЮК О.М. – кандидат філологічних наук, доцент

V Міжнародна наукова конференція «Аналіз та інтерпретація художнього тексту: проблеми, стратегії, розвідки» (Київ, 16-17 травня 2024 р.). Тези доповідей / Відповід. ред. Т. А. Пахарєва, ред. та підгот. до друку Т. А. Пахарєва, О. М. Костюк. К.: УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. – 101 с. - електронне видання.

Видання відображає проблематику конференції, що її було присвячено різноманітним аспектам функціонування літератури в міжмистецькому просторі, зокрема, літературній складовій у синтетичних видах мистецтва; музичній, живописній, кінематографічній складовим поетики літературного твору; міжмистецькій взаємодії в межах індивідуальної творчої практики; взаємодії літератури з іншими видами мистецтва в жанровому аспекті; впливу цифрових технологій на форми та способи функціонування літератури в міжмистецькому просторі.

Музичний екфразис і його роль у творах П. Кіньяра потребує подальшого вивчення з метою визначення всього багатства та різноманітності індивідуального стилю письменника та для розшифровки візуального коду його романів.

Література

1. Юхимчук Я. Екфразис як функціональна складова інтермедіальності та інтертекстуальності. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Серія: Філологія. Літературознавство.* 2015. Т. 259. Вип. 247. С. 155–160
2. Demanze L. Le roman contemporain: filiation et généalogie, l'archéologie de soi: Pierre Bergounioux, Gérard Macé, Pierre Michon, Pascal Quignard. *Thèse de doctorat, faculté des lettres modernes. Université Charles de Gaulle (Lille 3),* 2004, 561 p.
3. Guyon A. Vers le matin du monde: Albucius, de Pascal Quignard. *Cahiers du Cerf.* 1994. No 20 (Récits fin de siècle et quête de mémoire). P. 70-82.
4. Lalvée-laurent B. Pascal Quignard et les fantasmes d'Albucius. *Critique.* 1991. Vol. 47. No 527. P. 276-297.
5. Pascal Q. Villa Amélie. Paris: SEUIL, 2009. 252 p.

Нікітська К. І.
(Київ, Україна)

ТЕМА ПОШУКУ ВТРАЧЕНОЇ ГАРМОНІЇ В «ТРИЛОГІЇ АРАНСЬКИХ ОСТРОВІВ» М. МАКДОНИ

«Трилогія Аранських островів» ірландського драматурга Мартіна Макдони включає дві п'єси – «Каліка з острова Інішмаан» (1996) і «Лейтенант з острова Інішмор» (2001) – і фільм «Банші Інішеріна» (2022), створений на основі невиданої п'єси «Банші Інішира».

Місцем дії в усіх трьох творах є Аранські острови, невеликий архіпелаг у Західній Ірландії. З одного боку, жителі островів втілюють стереотипний образ ірландців (“stage Irishmen”) як недолугих духовно обмежених пияк, що сваряться із будь-якого приводу. З іншого боку, в трилогії присутні альянзи на фільм Р. Флаєрті «Людина з Арану» (1934), де ірландці зображені як мужні борці із суворими умовами життя – у Макдони цей ідеалізований образ іноді пародіюється, а іноді проступає крізь «сценічного ірландця». Головною ж темою трилогії є пошук героями втраченої гармонії на тлі бідного існування на ізольованих островах.

Біллі, головний герой п'єси «Каліка з острова Інішмаан», – аутсайдер, у селищі його вважають дивним через задумливість та любов до читання. На острові панує всепоглинаюча бідність – як матеріальна, так і духовна – але Біллі мріє вирватися за межі убогого острівного побуту і стати голлівудським актором. Дія п'єси розгортається в 1934 році – це час зйомок документального фільму «Людина з Арану» Р. Флаєрті. Біллі вдається потрапити на зйомки і познайомитися з режисером, але саме тоді починається конфлікт мрії та дійсності, викривається

величезна прірва між ідеалізованими образами і реальними людьми. Хоча Біллі не вдається підкорити Голлівуд, він несподівано виявляється не менш вольовою людиною, ніж герой Флаєрти. Незважаючи на фізичну слабкість, він може приймати рішення та не підкорюватися суворим обставинам. Близькі, що живуть з ним на острові, теж виявляються не просто стереотипними жителями глибинки, а щирими людьми, здатними на співчуття і людяність. Ілюзія про острів та його мешканців, породжена стереотипами, руйнується, але водночас виявляється, що ключ до кращого, більш гармонійного існування лежить не у далекому ідеалі, а у самих героях, у їх повсякденній взаємодії – адже саме вони і є справжніми «людьми з Арану».

Друга п'єса трилогії, «Лейтенант з острова Інішмор», теж є спробою переосмислити відновлення кращої реальності, але на тлі художнього дослідження меж людської жорстокості. Театральний критик Мері Лакхерст відмічала, що п'єса є «оргією хаотичного насильства» [2, с. 9]. У «Лейтенанті» теж обігруються певні національні стереотипи, на цей раз Макдона звертається до теми боротьби Ірландії проти британської колоніальної політики. Головний герой, терорист Падрайк, вбиває і катує своїх жертв десь далеко від рідного Інішмору в ім'я майбутньої вільної, ідеальної Ірландії і не знає жодних кордонів у своїй жорстокості. Але у світі є єдина істота, до якої він ставиться з ніжністю – його кіт, Крихітка Томас, за яким доглядає його батько. Коли Падрайк дізнається, що з улюбленцем щось трапилося, він ментально вирушає на Інішмор, щоб розібратися. Острів у цій п'єсі є ідилічним простором і знову відсилає до «Людини з Арану» та зображення життя та тлі суворої недоторканої природи. Але саме тут розгортається бійня між Падрайком та його суперниками, іншими терористами – сувора, але мила серцю батьківщина стає майданчиком для безглузлого кровопролиття, а сам головний герой є ілюстрацією того, як «Man of Aran» перетворюється на «Madman of Aran» [1, с. 32]. У п'єсі немає протагоніста, є лише група вороже налаштованих людей, які готові будь-якої миті зрадити і знищити один одного. Ситуація стає своєрідною пародією на ірландську згуртованість перед зовнішніми ворогами – як видно з п'єси, ніякої згуртованості немає взагалі, а ідея вільної і процвітаючої Ірландії губиться у вирі вбивств. Однак у фіналі Інішмор знову стає ідилічним місцем, а паралелізм першої та останньої сцен дають надію на те, що все можна знову переграти – і можливо, нарешті засвоїти думку, що безглузда агресія та кровопролиття ніколи не працюють навіть для найшляхетніших цілей.

Фільм «Банші Інішерина» є своєрідним підсумком ірландської лінії в драматургії М. Макдони. Текст п'єси, що стала основою для сценарію, не був опублікований, тому єдина відома модифікація – це назва острова. Реальний Інішір стає вигаданим Інішерином, збірним образом Арана. Це єдина п'єса трилогії, де в назві фігурує не людина, а надприродна істота, а саме банші – персонажі ірландської міфології, жінки-примари, які кричать і плачуть, передвіщаючи смерть. В основі сюжету фільму історія про руйнування стосунків двох давніх друзів, Падрайка і

Колма. Більш задумливий і меланхолійний Колм раптово перестає спілкуватися з добрим, але простим Падрайком, тому що хоче присвятити решту життя не порожнім балачкам за пивом, а творчості, а саме написанню музики. І загрожує, що якщо Падрайк продовжить з ним говорити, то він почне відрізати собі по одному пальцю на руці. Збентежений Падрайк спочатку засмучується, а потім починає злитися на друга, і з'ясування стосунків переходить у низку жорстоких вчинків – хоч і не таких кривавих, як у «Лейтенанті», але так само безглузких. Час дії фільму припадає на громадянську війну 1922-1923 років. І конфлікт двох героїв є очевидною метафорою розбрату в країні. Але ворожнеча тут, як і у п'єсах – це природний стан світу і прояв її на будь-яких рівнях людських відносин її нікого не бентежить.

У фільмі, на відміну від п'єс, показано більш різноманітне ставлення героїв до острова. Наприклад, сестра Падрайка Шивон, розумна дівчина, яка любить читати, відчуває себе на ньому самотньою і коли отримує роботу на материковій частині, то із полегшенням їде. Сам же герой ніяк не обтяжується життям на острові, для нього це утопічний простір з улюбленими тваринами, сестрою та походами у паб із другом. І природа, і люди, є органічною частиною стабільного світу героя, у якому кожен новий день такий самий, як і попередній. В цьому знову проглядається певний перегук із фільмом Флаєрти та ідеєю про те, що просте і суворе життя на маленькому острові, без зазіхання на вічність, і є найправильнішим шляхом.

Втім, ця думка розвінчується, коли замкнений цей утопічний світ починає руйнуватися. Одним з ключових моментів фільму є сцена у пабі, де головні герої, а з ними і всі інші мешканці острова, сперечаються про добро. Колм говорить, що Падрайк добрий, але нецікавий, і що видатних митців пам'ятають не за доброту, а за їх твори, наводячи у приклад Моцарта і музику, що залишається у віках. Але Падрайк стверджує, що і доброта може бути вічною. Гірка іронія в том, що у своєму прагненні це довести, він набуває рис Скаженого Падрайка з п'єси про лейтенанта і вдається до жорстокості.

Фінал фільму раптово оптимістичний і з натяком на відновлення стосунків двох героїв. До того ж, виявляється, що новий, розлючений Падрайк здається Колму цікавішим. В останній сцені герої стоять поряд на березі і обговорюють перемир'я в громадянській війні, і Падрайк каже, що деякі речі не закінчуються, і це добре. Ці слова характеризують саме життя, у якому протилежні начала одвічно протистоять і доповнюють одне одного. Світ може бути сповнений абсурду і жорстокості, але завжди є шанс і потенціал для відновлення гармонії. І це є магістральною ідеєю «Аранської трилогії».

Література

1. Garcia, E. "Necessary Contempt": an Analysis of Martin McDonagh's Aran Island Trilogy (MA Thesis). University of British Columbia, Vancouver, 2011.
2. Russell, R. (ed.). Martin McDonagh. A Casebook. New York: Routledge, 2007.